

Иван Вазов
„Народът“

Минава полунощ.

Буйни, пиени викове около една маса в кафене Свети Стефан.

Около масата са десетина души с шапки, свалени или тикнати на тила. Лицата, разпокиснали, изпотени от горещината на атмосферата; те светят с някакво изражение необикновено, величествено, скотско; мустациите мокри от пиво, брадите оквасени също от струйките на пиво и лиги, които се точат от сочните животински отворени устни, очите стрелят огън, запалени от спирта и патриотизма...

Вие ги познавате: герои на нощта, на комара, на участъците; смета на на тунелите, смет на обществото, машини за „ура“ и за „долу“, оживащи в страхоите на един политически преврат облагата на една шпионска заплата; творци на скандали и революции и – уви! – на историята; бивши извивачи на пясъчните торби, може би и бъдащи...

И масата реве яростно:

– Долу тираните! Долу разбойниците! Долу кръвопийците!

– Да живее народът!

Естествено, тираните, разбойниците, кръвопийците – това е правителството – може ли да бъде други? Народът – той е около масата, естествено.

И топот, и удари, и дивашка вакханалия от попържни и клокочене на тържествуващата помийна пяна.

Отварят се вратата, влизат две полицейски униформи.

– Господа, тишина!

Защото тия нещастни хорица, кой знае как, въобразили си, че те са нейни пазители и че може да има близко някъде претенциозни граждани, които желаят да ги оставят да спят по тоя ран час на нощта.

Веднага избух от негодувание. Как! Свободата се тъпче! И ужасни викове и псувни, последвани от летене на чаши въз неучтивите гости, ръцете пипат револвери под сетретата, очите се напълнят с кръв и устата с пяна...

С една реч – народът възмутен.

Грубата сила пораства с прихода на нови униформи и добива надмощие (за срам на деветнайсетия век!), разменят се няколко удари и юмурици и народът се пръсва, като отнася със себе си славата на две краставици по главата и едно одраскано ухо, а оставя един пленник. Програмата е изпълнена буквално.

Заранта телеграфният апарат чука по четирите краища на света:

„Народът загива! Тази нощ София: клане! Нов Батак!“

И хорът на двайсет патриотически вестника заехтява:

– Батак! Батак! Батак!

Някои обличат първите си страници в траур.

Зловещата вест намира ек даже и зад океана. Два нюйоркски вестника веднага изпращат на общи разноски на самото място на катастрофата един кореспондент, който бълнува вече славата на Мак-Гахана.

А столицата възмутена, негодуванието пламти, „народът“ прави митинг при Свети Крал.

Защото, по едно чудо, снощният народ в Свети Стефан е оцелял от клането и всичките са налице.

И телеграфният апарат пак чука по четирите краища на света:

„Тая минута колосален митинг! Цяла столица развълнувана, народът възмутен и пр.“

* * *

А в това време българската столица работеше, мислеше, дишаше спокойно с правилен пулс, с нормална душа; улицата шумеше от движението на ежедневния, трескавия, трудовия живот; кафенето димеше, набъкано с гости, вестници и мътва от поръчки и билиардни карамболи; бакалиният продаваше, търговецът се залисваше в тефтерите и сроковете на полиците си, зидарят градеше, надничарят бъркаше кал или носеше на рамото си тухли; канцеларията гъмжеше от службаши, фабриката от труженици, съдилището от словоборци; подуенецът продаваше на пазара гъските си и ючбунарецът – зеленчука си, професорът четеше в класа лекциите си, ковачът чукаше по наковалнята желязото, занаятчията се трудеше, берберинът бръснеше, шапкарят готвеше шапки за главите, писателят – храна за умовете. Всичката столица работеше, мислеше, живееше; телеграфният апарат и той, в хармония с всеобщия живот, следваше да си чука:

„Тая минута колосален митинг... Столицата цяла и пр.“

* * *

От Свети Крал „народът“ потегли към двореца, за да манифестира.

* * *

„Ако има нещо най-много да ме ядосва, то е убеждението, че това, което гледам днес, ще бъде някога история“, казваше Виктор Хюго.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Надежда Владимирова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3813>]